

Universiteit Utrecht

De Invloed van Restrictieve Internet-specifieke Opvoeding op de Kans om Online Gepest te worden: De Mediërende Rol van Actief Gebruik van Sociale Netwerksites

Naam: Yvette Ilmer

Studentnummer: 5619009

E-mail: y.c.a.ilmer@students.uu.nl

Faculteit: Sociale Wetenschappen

Master: Jeugdstudies

Begeleidster: R.J.J.M van den Eijnden

Datum: 13-06-16

Aantal woorden: 6000

Samenvatting

Een groot deel van de adolescenten wordt online gepest. Online pesten moet zoveel mogelijk voorkomen worden, omdat het negatieve gevolgen heeft voor het psychosociale welbevinden van adolescenten. Dit onderzoek had daarom als doel te onderzoeken of een restrictieve internet-specifieke opvoeding beschermt tegen de kans dat adolescenten online gepest worden op sociale netwerksites (SNS) en of de mate van actief SNS-gebruik deze relatie medieert. Het betreft een cross-sectionele studie onder 1816 adolescenten en een longitudinale studie met 2 metingen onder 312 adolescenten van 11-15 jaar. De cross-sectionele resultaten laten zien dat strikte regels van ouders samen hangen met een kleinere kans om online gepest te worden en dat deze relatie gemedieerd lijkt te worden door de mate van actief SNS-gebruik door adolescenten. Longitudinaal zijn deze verbanden niet gevonden. De beschermende werking van ouderlijke regels blijkt niet af te hangen van de gebruikte restrictieve mediatiestijl. Een additionele longitudinale analyse laat echter zien dat het plaatsen van persoonlijke informatie op SNS een significante voorspeller is van een grotere kans om online gepest te worden. Adolescenten voorlichten over de gevolgen van het plaatsen van persoonlijke informatie kan mogelijk bijdragen aan de preventie van online pest-ervaringen.

Trefwoorden: actief SNS-gebruik, online gepest worden, restrictieve mediatie.

Abstract

A big part of the adolescents is being bullied online. Online bullying should be avoided whenever possible, because it has negative effects on the psychosocial well-being of adolescents. The aim of this study was therefore to examine whether a restrictive internet-specific parenting practice is protective against the chance that adolescents are being bullied online on social networksites (SNS) and whether this relation is mediated by the degree of active SNS-use. It is a cross-sectional study among 1816 adolescents and a longitudinal study with two measurements among 312 adolescents aged 11-15. The cross-sectional results show an association between strict parental rules and a smaller chance of being bullied online and it seems that this relation is mediated by the degree of active SNS-use by adolescents. These associations are not found in the longitudinal analyses. It seems that the protective effect of parental rules is not dependent on their restrictive mediation style. An additional longitudinal analysis shows however that posting personal information on SNS is a significant predictor of a bigger chance of being bullied online. Educating adolescents about the effects of online self-disclosure may contribute to the prevention of online bullying experiences.

Keywords: Active SNS-use, online bullying, restrictive mediation.

Introductie

Sociale netwerksites (SNS), zoals Facebook en Twitter, zijn niet meer weg te denken uit het dagelijkse leven van de meeste adolescenten (Sampasa-Kanyinga & Hamilton, 2015). Cijfers van het Centraal Bureau voor Statistiek laten zien dat 93% van de 12- tot 18- jarigen actief is op SNS (Van den Bighelaar & Akkermans, 2013). Hoewel SNS-gebruik ervoor kan zorgen dat adolescenten hun interpersoonlijke relaties verbeteren en een sociaal kapitaal opbouwen (Ellison, Steinfield, & Lampe, 2007; Park, Kee, & Valenzuela, 2009), betreft het ook een omgeving waarin adolescenten negatieve online ervaringen op kunnen doen. Zo is SNS-gebruik geassocieerd met een groter risico op online gepest worden (Park, Na, & Kim, 2014; Sampasa-Kanyinga & Hamilton, 2015).

Online pesten kan gedefinieerd worden als: ‘het herhaaldelijk via elektronische of digitale media versturen van vijandige of agressieve berichten, met de intentie om schade of ongemak toe te brengen aan anderen’ (Tokunaga, 2010, p. 278). Het slachtoffer zijn van online pesten is geassocieerd met een negatief zelfbeeld (Katzner et al., 2009), sociale angst (Dempsey, Sullkowski, Nichols, & Storm, 2009), suïcidale gedachten en gedragingen (Hinduja & Patchin, 2010) en lagere schoolcijfers (Price & Dalgleish, 2010). In Nederland ligt het percentage adolescenten dat wel eens online gepest wordt rond de 20% (Dehue, Bolman, & Völlink, 2008).

Gezien het hoge percentage adolescenten dat aangeeft online gepest te worden en de negatieve gevolgen hiervan voor hun psychosociale welbevinden en schoolprestaties, is het van essentieel belang om online pesten op SNS zo veel mogelijk te voorkomen. Een belangrijke vraag daarbij is of ouders hier een beschermende rol in kunnen vervullen (Mesch, 2009; Navarro, Sema, Martinez, & Ruiz-Oliva, 2013). De huidige studie heeft dan ook als doel te onderzoeken of een restrictieve internet-specifieke opvoeding kan beschermen tegen de kans om online gepest te worden op SNS en of actief SNS-gebruik van adolescenten hier een mediërende rol in speelt. Deze kennis is van groot belang omdat het bij kan dragen aan de preventie van online pest-ervaringen.

Strikte regels van ouders en de kans op online gepest worden

Internet-specifieke opvoeding betreft de manier waarop ouders met het internetgebruik van hun kinderen omgaan. Een aspect van internet-specifieke opvoeding is het stellen van regels met betrekking tot de frequentie en duur van het internetgebruik (Van den Eijnden, Spijkerman, Vermulst, Van Rooij, & Engels, 2010). Deze regels worden samen met regels gericht op het beperken van het gebruik van specifieke internetsites of –functies ondergebracht onder de term restrictieve mediatie (Valkenburg, Piotrowski, Hermanns, & De

Leeuw, 2013). De term restrictief wordt gebruikt omdat de adolescent niet actief betrokken wordt bij het opstellen van de regels (Mesch, 2009). De huidige studie richt zich op de vraag in hoeverre regels ten aanzien van de frequentie en duur van het internetgebruik van invloed zijn op de kans om online gepest te worden.

Volgens de *routines activity theory* zijn er drie componenten die het risico op slachtofferschap van online pesten bepalen, namelijk de aanwezigheid van een gemotiveerde dader, de aanwezigheid van een geschikt doelwit en de afwezigheid van bekwame opvoeders. Ouders die regels stellen kunnen wellicht gezien worden als bekwame opvoeders die het risico op slachtofferschap kunnen verkleinen (Mesch, 2009). De empirische literatuur laat tegenstrijdige resultaten zien wat betreft de relatie tussen regels ten aanzien van de frequentie en duur van het internetgebruik en de kans om online gepest te worden. Zo hebben Mesch (2009) en Moore, Guntupalli en Lee (2010) geen significant verband gevonden tussen regels en online gepest worden. Deze studies definieerden slachtofferschap van online pesten als minimaal één keer in het leven een online pestervaring gehad hebben. Volgens Navarro et al. (2013) en Chang et al. (2015) zijn ouderlijke regels echter wel significant gerelateerd aan een verminderde kans om online gepest te worden. Deze laatste studies hebben mogelijk wel een verband gevonden, omdat zij een nauwere definitie van online gepest worden hebben gebruikt: een adolescent werd pas als slachtoffer van online pesten gekwalificeerd als deze minimaal een aantal keer per jaar een online pestervaring had gehad. De definitie van online gepest worden in de huidige studie komt overeen met deze nauwere definitie. Daarom wordt er wel een verband verwacht tussen de ouderlijke regels en de kans dat adolescenten online gepest worden.

H1: Hoe strikter de regels van ouders ten aanzien van de frequentie en duur van het internetgebruik, des te kleiner de kans dat adolescenten online pest-ervaringen op SNS op zullen doen.

Strikte regels van ouders en actief SNS-gebruik

Eerdere cross-sectionele studies vonden dat de restrictieve mediatie van ouders significant gerelateerd is aan minder internetgebruik (Lee, 2012), minder online participatie (Lee & Chae, 2012) en aan het minder delen van persoonlijke informatie op internet (Lwin, Stanaland, & Miyazaki, 2008). Deze studies hebben echter geen onderscheid gemaakt tussen regels over frequentie en duur en regels over inhoud. Enkele studies hebben apart gekeken naar de relatie tussen de ouderlijke regels over de frequentie en duur van het internetgebruik en het daadwerkelijke internetgebruik van adolescenten. Ramirez et al. (2011) laat zien dat het beperken van computertijd significant samenhangt met minder computergebruik. Uit een

longitudinale studie blijkt ook dat het stellen van regels ten aanzien van de frequentie en duur van het internetgebruik leidt tot minder internetgebruik (Van Rooij & Van den Eijnden, 2007). Een andere studie vond echter geen samenhang tussen deze regels en het internetgebruik (Park, 2011). De bevindingen van voorgaande studies zijn dus enigszins inconsistent, maar de meerderheid van de studies laat wel een verband zien tussen de ouderlijke regels en het internetgebruik van adolescenten.

Voor zover bekend is dit de eerste studie die de relatie tussen regels ten aanzien van de frequentie en duur van het internetgebruik en actief SNS-gebruik (het plaatsen van berichten, foto's en/of video's op SNS) onderzoekt. Op basis van de longitudinale studie van Van Rooij en Van den Eijnden (2007) lijkt het voor de hand te liggen dat wanneer adolescenten beperkt worden in de tijd die ze online mogen doorbrengen, zij minder berichten, foto's en/of video's op SNS kunnen plaatsen dan wanneer zij hier niet beperkt in zouden worden.

H2: Striktere regels van ouders ten aanzien van de frequentie en duur van het internetgebruik, beperken actief SNS-gebruik door adolescenten.

Actief SNS-gebruik en de kans op online gepest worden

Verskillende cross-sectionele studies vonden dat de frequentie van het SNS-gebruik van adolescenten geassocieerd is met een grotere kans om online gepest te worden (Bossler, Holt, & May, 2012; Lindsay & Krysik, 2012; Park et al., 2014; Sampasa-Kanyinga & Hamilton, 2015). Deze studies hebben echter geen onderscheid gemaakt tussen actief en passief SNS-gebruik, terwijl dit onderscheid wel relevant kan zijn voor de kans om online gepest te worden. Actief SNS-gebruik is immers zichtbaar voor anderen en dit kan het handelen van potentiële daders beïnvloeden (Dredge, Gleeson, & Garcia, 2014).

Volgens het *victim precipitation model* kan het gedrag van het slachtoffer, zowel opzettelijk als onopzettelijk, online agressie van anderen uitlokken (Kim & Glomb, 2010). De manier waarop een adolescent gebruik maakt van SNS kan dus van invloed zijn op de kans om online gepest te worden. In overeenstemming met het *victim precipitation model* laten Dredge et al. (2014) zien dat de frequentie van het actief plaatsen van berichten op facebook samenhangt met een grotere kans om online gepest te worden. Deze berichten kunnen negatief door anderen geëvalueerd worden en zo tot onprettige online reacties leiden, die vervolgens als online pesten ervaren kunnen worden (Dredge et al., 2014). Twee andere studies laten ook zien dat actief SNS-gebruik geassocieerd is met een grotere kans om online gepest te worden (Mesch, 2009; Sengupta & Chaudhuri, 2011). Voor zover bekend bestaat er nog geen longitudinaal onderzoek naar dit verband, maar op basis van het *victim precipitation model* wordt verwacht dat actief SNS-gebruik de kans op online gepest worden vergroot.

H3: Hoe actiever adolescenten gebruik maken van SNS, des te groter de kans dat zij online pest-ervaringen op zullen doen op SNS.

Actief SNS-gebruik als mediator

Op basis van bovenstaande hypothesen lijkt het voor de hand te liggen dat de relatie tussen ouderlijke regels en de kans op online gepest worden, (deels) gemedieerd wordt door het actieve SNS-gebruik van adolescenten. Dit idee wordt bevestigd door cross-sectioneel onderzoek van Khurana, Bleakley, Jordan en Romer (2015). Zij laten namelijk zien dat het beperken van het internetgebruik gerelateerd is aan een verminderd SNS-gebruik waardoor de kans op online pestervaringen verkleind wordt.

H4: Striktere regels van ouders ten aanzien van de frequentie en duur van het internetgebruik zorgen ervoor dat adolescenten minder actief gebruik gaan maken van SNS, waardoor de kans op online gepest worden op SNS verminderd.

Restrictieve mediatiestijl als moderator

In de voorgaande paragrafen zijn studies besproken die alleen gekeken hebben naar hoe vaak ouders de frequentie en duur van het internetgebruik beperken. Zij hebben echter niet gekeken naar de restrictieve mediatiestijl die ouders hierbij gebruiken, oftewel de manier waarop zij omgaan met het stellen van regels. Volgens Valkenburg et al. (2013) zijn er drie restrictieve mediatiestijlen, namelijk de autonomie-ondersteunende-, de controlerende- en de inconsistente stijl. Mogelijk hangt de effectiviteit van de ouderlijke regels af van de restrictieve mediatiestijl die ouders gebruiken (Valkenburg et al., 2013). In de huidige studie wordt daarom onderzocht of de relatie tussen de regels ten aanzien van de frequentie en duur van het internetgebruik en actief SNS-gebruik gemodereerd wordt door de restrictieve mediatiestijl van ouders. Voor zover bekend is dit de eerste studie die de restrictieve mediatiestijlen van ouders onderzoekt in relatie tot SNS-gebruik van adolescenten.

Bij de *autonomie-ondersteunende mediatiestijl* vertellen ouders waarom ze bepaalde regels stellen en nemen ze het perspectief van de adolescent serieus, wanneer ze het mediagebruik van hun kinderen beperken (Valkenburg et al., 2013). De *self-determination theory* van Deci en Ryan (2000) stelt dat adolescenten het meest geneigd zijn om regels te internaliseren wanneer ouders de regels op een autonomie-ondersteunende manier overbrengen. Regels van ouders zijn succesvoller wanneer ouders de autonomie van hun kinderen stimuleren en wanneer zij een overtuigende reden geven voor hun regel (Deci & Ryan, 2000). Op basis van de *self-determination theory* wordt verwacht dat het stellen van regels om het internetgebruik van adolescenten te beperken het meest effectief is als ouders

deze regels op een autonomie-ondersteunende manier communiceren.

H5a: De beschermende werking van de strikte regels van ouders ten aanzien van de frequentie en duur van het internetgebruik wordt versterkt door een autonomie-ondersteunende mediatiestijl.

De *controleerende mediatiestijl* wordt gedefinieerd als de pogingen van ouders om het mediagebruik van adolescenten te verbieden of beperken door boos te worden of te dreigen met straf (Valkenburg et al., 2013). Wanneer ouders het mediagebruik van adolescenten op een controleerende manier beperken, kan *reactance* gestimuleerd worden. Reactance betekent de emotionele reactie om tegen de regels in te willen handelen. Dit kan zelfs een toename in het ongewenste gedrag veroorzaken, in plaats van de gewenste afname. Bovendien belemmert dit een optimale internalisatie van de ouderlijke regels (Valkenburg et al., 2013). Op basis hiervan wordt verwacht dat het stellen van regels door ouders minder effectief is als ouders de controleerende mediatiestijl hanteren.

H5b: De beschermende werking van de strikte regels van ouders ten aanzien van de frequentie en duur van het internetgebruik wordt afgezwakt door een controleerende mediatiestijl.

Een soortgelijk effect wordt ook verwacht van de *inconsistente mediatiestijl*, die gedefinieerd wordt als een stijl waarin ouders onregelmatig en onvoorspelbaar de tijd die adolescenten online mogen doorbrengen beperken. Deze mediatiestijl betreft ook ouders die wel het internetgebruik van de adolescent beperken met regels, maar vervolgens niet controleren of de regels worden nageleefd. Deze restrictieve mediatiestijl kan ook reactance stimuleren (Valkenburg et al., 2013). Op basis hiervan wordt hetzelfde mechanisme verwacht als bij de controleerende mediatiestijl.

H5c: De beschermende werking van de strikte regels van ouders ten aanzien van de frequentie en duur van het internetgebruik wordt afgezwakt door een inconsistente mediatiestijl.

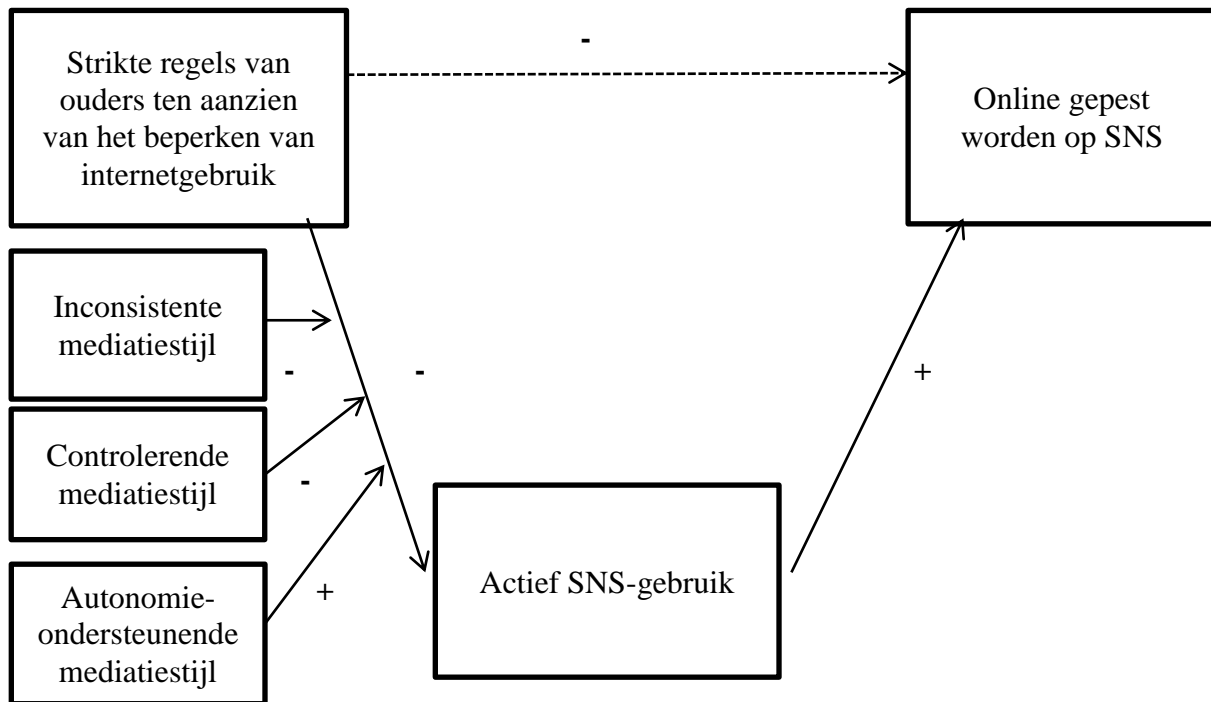
Tot slot zullen de hierboven beschreven hypothesen ook in een gezamenlijk model getoetst worden:

H6: Striktere regels van ouders ten aanzien van het beperken van de frequentie en duur van het internetgebruik in combinatie met een autonomie-ondersteunende mediatiestijl zorgen ervoor dat adolescenten minder actief gebruik gaan maken van SNS, waardoor de kans op online gepest worden verminderd (de gemodereerde mediatie-hypothese; Figuur 1).

Huidige studie

Het huidige onderzoek is om een aantal redenen vernieuwend te noemen. Ten eerste omdat het gebruik maakt van een longitudinaal design. Ten tweede wordt er actief SNS-gebruik gemeten in plaats van algemeen SNS-gebruik. Het laatste vernieuwende aspect is dat

er getoetst wordt in hoeverre de restrictieve mediatiestijl van ouders van invloed is op de effectiviteit van het stellen van regels ten aanzien van de frequentie en duur van het internetgebruik. Deze studie heeft een interdisciplinair karakter omdat er niet alleen naar het gedrag van adolescenten wordt gekeken, maar ook naar het opvoedgedrag van ouders.

Figuur 1. De relatie tussen regels van ouders, restrictieve mediatiestijlen, actief SNS-gebruik en online gepest worden op SNS.

Methoden

Procedure en participanten

Het huidige onderzoek betreft een longitudinaal onderzoek met twee meetmomenten, namelijk januari 2015 (T1) en januari 2016 (T2). Onderzoeksassistenten hebben klassikaal een online vragenlijst afgenomen bij adolescenten van diverse middelbare scholen. Het invullen van de vragenlijst duurde ongeveer 45 minuten. Er is aan ouders/verzorgers toestemming gevraagd voor deelname aan het onderzoek door middel van passieve informed consent.

In 2016 (T2) hebben 1950 adolescenten afkomstig van negen middelbare scholen de vragenlijst ingevuld. Er zijn 134 adolescenten niet meegenomen in de analyses, omdat zij geen profiel hadden op SNS. De leeftijd van de resterende 1816 adolescenten uit de cross-sectionele studie varieerde van 11 tot en met 16 jaar ($M = 13.33$). Van deze adolescenten was 56.2% man en 73.2% autochtoon. Daarnaast had 35.5% een laag opleidingsniveau (vmbo

basis, kader of gemengde leerweg), 33.7% een gemiddeld (vmbo theoretische leerweg en vmbo-havo) en 30.8% een hoog (havo, havo-vwo en vwo).

Er waren 354 adolescenten afkomstig van twee middelbare scholen die de vragenlijst ook in 2015 (T1) hebben ingevuld. Er zijn 42 adolescenten niet meegenomen in de analyses, omdat zij geen profiel hadden op SNS. De longitudinale steekproef bestaat hierdoor uit 312 adolescenten. In 2015 (T1) varieerde de leeftijd van 11 tot en met 15 jaar ($M = 12.86$). Van deze adolescenten was 48.4% man en 82.4% autochtoon. Daarnaast had 4.8% een laag, 54.5% een gemiddeld en 40.7% een hoog opleidingsniveau.

Meetinstrumenten

Online gepest worden op SNS is gemeten met drie items. Aan adolescenten is gevraagd hoe vaak zij het afgelopen jaar één van de volgende dingen hebben meegemaakt op SNS: ‘Iemand maakte je belachelijk’, ‘Iemand probeerde je te kwetsen’ en ‘Iemand pestte je’. De antwoorden zijn gemeten op een 5-puntsschaal variërend van 1= nooit tot 5= vaker dan tien keer. Deze variabele is vanwege de scheve verdeling gedichotomiseerd naar wel of niet online gepest worden. Wanneer de adolescent op minimaal één van de drie items geantwoord heeft met minimaal ‘1 of 2 keer’ is hij gekwalificeerd als slachtoffer van online pesten.

Actief SNS-gebruik is gemeten middels één item, namelijk: ‘Hoe vaak per week zet je zelf een berichtje, foto of filmpje op SNS?’ De antwoorden zijn gemeten op een 7-puntsschaal variërend van 1= minder dan een keer per dag tot 7= meer dan 40 keer per dag.

Strikte regels van ouders is gemeten met vijf items en het betreft regels over de frequentie en duur van het internetgebruik. Een voorbeelditem is: ‘In hoeverre mag jij van je ouders op gewone schooldagen internetten of gamen als jij je huiswerk nog niet af hebt?’ De antwoorden zijn gemeten op een 5-puntsschaal variërend van 1= nooit tot 5= heel vaak. Deze items zijn gehercodeerd zodat een hoge score staat voor meer en striktere regels van ouders. De gemiddelde score van de items geeft een weergave van de mate van strikte regels van ouders.

De restrictieve mediatiestijl van ouders is gemeten door middel van een aangepaste versie van de *Perceived Parental Media Mediation Scale* (Valkenburg et al., 2013). De schaal bestaat uit negen items die betrekking hebben op de drie restrictieve mediatiestijlen. Elke mediatiestijl wordt gemeten met behulp van drie items. De items beginnen met: ‘Als je ouders zeggen dat je moet stoppen met internetten of gamen, hoe gaat dat dan precies?’ Een voorbeelditem van de autonomie-ondersteunende mediatiestijl, is: ‘Mijn ouders vertellen me dan waarom ze willen dat ik stop’. Een voorbeelditem van de controlerende mediatiestijl, is: ‘Mijn ouders worden kwaad als ik dan toch blijf internetten of gamen’. Een voorbeelditem

van de inconsistente mediatiestijl, is: ‘Mijn ouders zeggen dan dat ik moet stoppen maar kijken niet of ik ook echt stop’. Alle antwoorden zijn gemeten op een 5-puntsschaal variërend van 1= nooit tot 5= heel vaak. De gemiddelde score van elke dimensie geeft een weergave van de mate van de restrictieve mediatiestijl van ouders.

Data analyse

De data zijn geanalyseerd met behulp van IBM SPSS Statistics 22. Voorafgaand aan de analyses is er gezocht naar antwoordtendensen en zijn er missende waarde analyses uitgevoerd. In de cross-sectionele studie hadden 31 adolescenten een antwoordtendens op de opvoedvariabelen en daarom hebben zij geen score gekregen op de schaal over strikte regels van ouders. In de longitudinale studie had niemand een antwoordtendens. Er is gebruik gemaakt van listwise deletion bij het uitvoeren van de cross-sectionele analyses, omdat alle variabelen minder dan 10% missende waarden hadden. In de longitudinale studie waren er 17.9% missende waarden op de variabele online gepest worden op T1, terwijl de overige variabelen maximaal 1.3% missende waarden hadden. Om de power te vergroten en de kans op onjuiste resultaten te verkleinen, zijn de longitudinale data geïmputeerd met behulp van de EM-methode.

Eén van de items over strikte regels van ouders is verwijderd, omdat hierdoor de betrouwbaarheid van de schaal in de cross-sectionele studie groter werd. In Bijlage 1 zijn de gebruikte zes schalen met bijbehorende cronbach's alpha opgenomen. In beide studies werd de bootstrap-methode gebruikt wanneer actief SNS-gebruik de afhankelijke variabele was, omdat de residuen van deze variabele niet normaal verdeeld waren.

Er zijn beschrijvende statistieken opgevraagd van de onderzoeksvariabelen. Om de correlaties tussen de onafhankelijke-, de afhankelijke- en de demografische variabelen (leeftijd, geslacht, etniciteit en opleidingsniveau) te toetsen, is gebruik gemaakt van Pearson en Spearman correlaties. Met behulp van deze gegevens is bepaald welke demografische variabelen als controlevariabelen in de analyses dienden te worden opgenomen.

Om te toetsen of strikte regels van ouders en actief SNS-gebruik samenhangen met de kans om online gepest te worden, zijn er logistische regressieanalyses uitgevoerd (Hypothese 1 en 3). De relatie tussen strikte regels van ouders en actief SNS-gebruik is met behulp van een lineaire regressieanalyse onderzocht (Hypothese 2). Om te toetsen of actief SNS-gebruik de relatie tussen strikte regels van ouders en de kans om online gepest te worden medieert (Hypothese 4), is gebruik gemaakt van de Baron en Kenny methode (1986). Om te onderzoeken of de relatie tussen strikte regels van ouders en actief SNS-gebruik gemodereerd wordt door de drie mediatiestijlen (Hypothese 5a, 5b en 5c), zijn er drie interactietermen

aangemaakt. De onafhankelijke en moderatie-variabelen zijn in deze analyses gecentreerd om multicollineariteit met de interactietermen tegen te gaan. Bij de eerste stap van alle regressieanalyses zijn de controlevariabelen opgenomen, in de tweede stap de voorspellers en in de derde stap de interactietermen. In alle longitudinale analyses zijn de onafhankelijke- en de controlevariabelen op T1 meegenomen en de afhankelijke variabelen op T2.

Resultaten

In Tabel 1 zijn de beschrijvende statistieken weergegeven van de kans om online gepest te worden op SNS. Hieruit blijkt dat 35.9% (N=652) van de adolescenten in de cross-sectionele studie en 31.1% (N=97) van de adolescenten in de longitudinale studie aan hebben gegeven ten minste één keer in het afgelopen jaar minimaal één van de volgende dingen te hebben meegemaakt: ‘iemand pestte je’, ‘iemand maakte je belachelijk’ of ‘iemand probeerde je te kwetsen’. Meisjes rapporteren vaker dat ze online gepest zijn op SNS dan jongens in de cross-sectionele studie ($\chi^2(1) = 16.23, p < .001$), maar niet in de longitudinale studie ($\chi^2(1) = 1.47, p = .226$). In de cross-sectionele studie verschilt de kans om online gepest te worden per opleidingsniveau significant ($\chi^2(2) = 12.44, p = .002$), maar in de longitudinale studie niet ($\chi^2(2) = 5.64, p = .060$). Etniciteit speelt geen rol in de kans om online gepest te worden (cross-sectionele studie: $\chi^2(1) = .57, p = .473$ en longitudinale studie: $\chi^2(1) = .37, p = .542$). Verder blijkt uit de tabel dat adolescenten die online gepest worden op SNS gemiddeld actiever gebruik maken van SNS en minder strikte regels van ouders ervaren. Ook scoren ouders van kinderen die online gepest worden gemiddeld hoger op de drie mediatiestijlen.

Correlaties

In Tabel 2 zijn de correlaties tussen alle variabelen zowel cross-sectioneel als longitudinaal weergegeven. Strikte regels van ouders hangen cross-sectioneel significant negatief samen met de kans om online gepest te worden op SNS. Hoe strikter de regels van ouders, hoe kleiner de kans dat adolescenten online gepest worden. Longitudinaal is dit verband niet gevonden. Strikte regels van ouders hangen significant negatief samen met actief SNS-gebruik. Hoe strikter de regels van ouders, hoe minder actief adolescenten zijn op SNS. Actief SNS-gebruik is significant positief gecorreleerd met de kans om online gepest te worden. Hoe actiever adolescenten zijn op SNS, hoe groter de kans dat zij online gepest worden. Op basis van bovenstaande resultaten kan geconcludeerd worden dat de cross-sectionele studie voldoet aan de voorwaarden voor een mediatie-analyse. De longitudinale studie voldoet hier echter niet aan, omdat er geen significante relatie gevonden is tussen de onafhankelijke variabele strikte regels van ouders en de afhankelijke variabele online gepest

worden. In beide studies zijn de drie restrictieve mediatiestijlen significant positief aan elkaar gecorreleerd. Deze correlaties zijn klein tot middelmatig, hetgeen suggereert dat de variabelen wel onafhankelijk van elkaar zijn (Field, 2013).

Wanneer de demografische variabelen met ten minste twee onderzoeksvariabelen correleren, worden ze meegenomen als controlevariabelen in de analyses. In de cross-sectionele studie worden om deze reden geslacht en opleidingsniveau meegenomen en in de longitudinale studie opleidingsniveau en de afhankelijke variabele op T1.

Strikte regels van ouders en de kans op online gepest worden

De logistische regressieanalyse (zie Tabel 3) laat zien dat er cross-sectioneel, na controle voor geslacht en opleidingsniveau, een significant negatieve relatie is tussen strikte regels van ouders en de kans om online gepest te worden op SNS. Hoe strikter de regels van ouders, hoe kleiner de kans dat een adolescent online gepest wordt op SNS. Verder hebben meisjes en adolescenten met een laag opleidingsniveau een grotere kans om online gepest te worden op SNS, dan jongens en adolescenten met een hoog opleidingsniveau

Longitudinaal laten de resultaten zien dat strikte regels van ouders (T1), na controle voor de controlevariabelen, geen significante voorspeller is van online gepest worden op SNS (T2). Alleen online gepest worden (T1) bleek een significante voorspeller te zijn. Hypothese 1 wordt enkel cross-sectioneel bevestigd.

Strikte regels van ouders en actief SNS-gebruik

Uit de lineaire regressieanalyse (zie Tabel 4) blijkt dat er cross-sectioneel, na controle voor geslacht en opleidingsniveau, een significant negatieve relatie is tussen strikte regels van ouders en actief SNS-gebruik. Hoe strikter de regels van ouders, hoe minder actief adolescenten zijn op SNS. Verder zijn meisjes en adolescenten met een laag of gemiddeld opleidingsniveau actiever op SNS, dan jongens en adolescenten met een hoog opleidingsniveau.

Longitudinaal laten de resultaten zien dat er, na controle voor de controlevariabelen, geen significant effect is van strikte regels van ouders (T1) op actief SNS-gebruik (T2). Alleen actief SNS-gebruik (T1) bleek een significante voorspeller te zijn. Dit betekent dat Hypothese 2 alleen cross-sectioneel bevestigd wordt.

Tabel 1

Beschrijvende statistieken van de onderzoeksvariabelen

<i>Demografische gegevens</i>	<u>Cross-sectioneel</u>			<u>Longitudinaal</u>		
	Totale steekproef	Wel online gepest op SNS	Niet online gepest op SNS	Totale steekproef	Wel online gepest op SNS (T2)	Niet online gepest op SNS (T2)
N	1816	652	1157	312	97	215
%		35.9	63.7		31.1	68.9
Gemiddelde leeftijd (SD)	13.33 (.92)	13.33 (.91)	13.32 (.92)	12.86 (.76)	12.95 (.81)	12.82 (.73)
Geslacht						
% Jongens	56.2 (N=1020)	49.8 (N=325)	59.6 (N=690)	48.4 (N=151)	43.3 (N=42)	50.7 (N=109)
% Meisjes	43.8 (N=796)	50.2 (N=327)	40.4 (N=467)	51.6 (N=161)	56.7 (N=55)	49.3 (N=106)
Opleidingsniveau						
% Laag	35.5 (N=644)	40.5 (N=264)	32.4 (N=375)	4.8 (N=15)	5.2 (N=5)	4.7 (N=10)
% Midden	33.7 (N=612)	30.2 (N=197)	35.9 (N=415)	54.5 (N=170)	63.9 (N=62)	50.2 (N=108)
% Hoog	30.8 (N=560)	29.3 (N=191)	31.7 (N=367)	40.7 (N=127)	30.9 (N=30)	45.1 (N=97)
Etniciteit						
% Nederlands	73.2 (N=1330)	74.2 (N=484)	72.6 (N=840)	82.4 (N=257)	80.4 (N=78)	83.3 (N=179)
% Niet-Nederlands	26.8 (N=486)	25.8 (N=168)	27.4 (N=317)	17.6 (N=55)	19.6 (N=19)	16.7 (N=36)
<i>Onderzoeksvariabelen</i>	M (SD)	M (SD)	M(SD)	M (SD)	M (SD)	M (SD)
Actief SNS-gebruik	2.17 (1.39)	2.43 (1.42)	2.03 (1.36)	2.20 (1.43)	2.56 (1.57)	2.04 (1.34)
Strikte regels van ouders	3.32 (1.04)	3.24 (1.05)	3.38 (1.03)	3.38 (.95)	3.27 (1.00)	3.43 (.93)
Autonomie-ondersteunend	2.17 (1.10)	2.21 (1.08)	2.15 (1.11)	2.57 (1.13)	2.80 (1.25)	2.46 (1.05)
Controlerend	1.73 (.88)	1.89 (.95)	1.64 (.82)	1.85 (.81)	1.99 (.90)	1.79 (.76)
Inconsistent	1.80 (.88)	1.89 (.89)	1.75 (.87)	1.87 (.85)	2.02 (.96)	1.80 (.78)

Noot. In de longitudinale studie zijn de demografische variabelen, de restrictieve mediatiestijlen, de variabelen actief gebruik van SNS en strikte regels van ouders op T1 meegenomen.

Achter de percentages staat het aantal adolescenten tussen haakjes en achter de gemiddelden staan de standaarddeviaties tussen haakjes.

Tabel 2

Correlaties tussen de onafhankelijke variabelen, de afhankelijke variabelen en de controlevariabelen.

Variabelen	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
T1 / T2												
1. Online gepest worden	1.00	.14**	-.06*	.03	.14**	.08**	.10**	-.06*	-.02	.01		
2. Actief SNS-gebruik	.23**	1.00	-.14**	.01	.06*	.10**	.08**	-.17**	.04	-.04		
3. Strikte regels van ouders	-.21**	-.21**	1.00	.14**	.12**	-.17**	.02	.08**	-.00	-.17**		
4. Autonomie-ondersteunend	-.03	.01	.10	1.00	.38**	.35**	.04	.08**	.05*	-.04		
5. Controlerend	.07	.06	.14*	.40**	1.00	.47**	-.08**	.04	-.01	.01		
6. Inconsistent	.20**	.24**	-.31**	.22**	.26**	1.00	-.06*	.01	.04	.03		
7. Geslacht	-.01	.13*	.07	-.01	-.11	-.03	1.00	.09**	.05*	-.07**		
8. Opleidingsniveau	-.15*	-.15**	.11	.03	.07	.06	.02	1.00	-.12**	-.06*		
9. Etniciteit	-.05	-.05	.04	.03	.05	-.01	-.06	-.05	1.00	.07**		
10. Leeftijd	.04	-.13*	-.10	.02	-.02	-.04	-.09	-.27**	.06	1.00		
T2												
11. Online gepest worden	.42**	.17**	-.08	.14*	.11	.12*	.07	-.13*	.04	.08	1.00	
12. Actief SNS-gebruik	.16**	.34**	-.16**	.01	.06	.13*	.06	-.04	-.07	-.05	.13*	1.00

Noot. De schuingedrukte correlaties boven het diagonaal hebben betrekking op de cross-sectionele data van T2 (N=1816). Onder het diagonaal staan de correlaties van de longitudinale data van T1 en T2 (N=312). Er zijn Spearman's Rho's correlaties berekend wanneer een van de variabelen ordinaal was en de overige correlaties zijn berekend aan de hand van Pearson.

Er zijn drie groepen gemaakt voor de variabele opleidingsniveau, namelijk: laag (VMBO, VMBO basis- of kaderopleiding en VMBO gemengde leerweg), midden (VMBO theoretische leerweg en VMBO-HAVO) en hoog (HAVO, HAVO-VWO en VWO). Er zijn dichotome variabelen gemaakt van etniciteit (0= autochtoon en 1=allochtoon) en geslacht (0=meisje en 1=jongen).

*= $p < .05$, **= $p < .01$.

Tabel 3

Logistische regressieanalyse met strikte regels van ouders als voorspeller van de kans om online gepest te worden op SNS.

Model	Cross-sectioneel (N=1677)				Longitudinaal (N=312)			
	B	OR	95% BI	Nagelkerke R ²	B	OR	95% BI	Nagelkerke R ²
<i>Stap 1 Controlevariabelen</i>				.02				.22
Geslacht (meisje=ref)	-.44	.64***	.53 - .79					
Laag opleidingsniveau (hoog=ref)	.29	1.34*	1.04 - 1.71		.15	1.17	.33 - 4.08	
Midden opleidingsniveau (hoog=ref)	-.08	.92	.72 - 1.18		.41	1.51	.86 - 2.65	
Online pesten op T1					1.80	6.05***	3.56 - 10.28	
<i>Stap 2 Onafhankelijke variabele</i>				.03				.22
Strikte regels van ouders	-.11	.89*	.81 - .99		.06	1.06	.79 - 1.41	

Noot. OR= odds ratio, 95% BI = 95% betrouwbaarheidsinterval. *= $p < .05$, ***= $p < .001$.

Tabel 4

Lineaire regressieanalyse met strikte regels van ouders als voorspeller van actief gebruik van SNS.

Model	Cross-sectioneel (N=1677)			Longitudinaal (N=312)		
	B	SE	95% BI	B	SE	95% BI
<i>Stap 1 Controlevariabelen</i>						
Geslacht (meisje=ref)	-.25**	.07	-.38 - -.10			
Laag opleidingsniveau (hoog=ref)	.44**	.08	.27 - .60	-.28	.21	-.68 - .17
Midden opleidingsniveau (hoog=ref)	.29**	.08	.13 - .44	-.10	.14	-.40 - .15
Actief SNS-gebruik T1				.29**	.06	.17 - .40
R ²	.02***			.12***		
<i>Stap 2 Onafhankelijke variabele</i>						
Strikte regels van ouders	-.19**	.03	-.25 - -.12	-.12	.07	-.26 - .01
ΔR^2	.02***			.01		

Noot. In de tabel worden de resultaten van de bootstrap-methode weergegeven.

95% BI = 95% betrouwbaarheidsinterval. **= $p < .01$, ***= $p < .001$.

Actief SNS-gebruik en de kans op online gepest worden

Uit de logistische regressieanalyse (Zie Tabel 5) blijkt dat er cross-sectioneel, na controle voor geslacht en opleidingsniveau, een significant positieve relatie is tussen actief SNS-gebruik en de kans om online gepest te worden op SNS. Des te meer adolescenten actief gebruik maken van SNS, des te hoger de kans dat ze online gepest worden op SNS.

Longitudinaal laten de resultaten zien dat actief SNS-gebruik (T1), na controle voor de controlevariabelen, geen significante voorspeller is van de kans om online gepest te worden op SNS (T2). Alleen online gepest worden op T1 bleek een significante voorspeller te zijn. Hypothese 3 wordt dus enkel cross-sectioneel bevestigd.

Actief SNS-gebruik als mediator

Volgens Baron en Kenny (1986) zijn er drie stappen om mediatie te toetsen. Allereerst moet er een significante relatie zijn tussen de onafhankelijke en de afhankelijke variabele. Vervolgens moet er een significante relatie zijn tussen de mediator en de afhankelijke variabele. Als laatste moet er gekeken worden of de mediator significant gerelateerd is aan de afhankelijke variabele, wanneer er gecontroleerd wordt voor de onafhankelijke variabele. Hypothese 1 en 2 hebben de eerste twee stappen cross-sectioneel bevestigd. In Tabel 6 staan de resultaten van de laatste stap. Hieruit blijkt dat actief SNS-gebruik significant gerelateerd is aan de kans om online gepest te worden op SNS, nadat er gecontroleerd is voor strikte regels van ouders. Strikte regels van ouders is geen significante voorspeller meer van de kans om online gepest te worden op SNS (van $OR = .89^*$ naar $OR = .93$). Dit betekent dat er volgens Baron en Kenny (1986) sprake lijkt te zijn van volledige mediatie.

In de longitudinale studie bleek er geen invloed te zijn van de onafhankelijke variabele strikte regels van ouders (T1) op de afhankelijke variabele online gepest te worden op SNS (T2). Hierdoor is het niet mogelijk dat actief SNS-gebruik (T1) in de longitudinale studie een mediator is. Hypothese 4 wordt louter cross-sectioneel bevestigd.

Restrictieve mediatiestijlen als moderator

Tabel 7 laat zien dat in beide lineaire regressieanalyses geen enkele interactieterm significant is. Dit betekent dat de relatie tussen strikte regels van ouders en actief SNS-gebruik niet afhangt van één van de drie mediatiestijlen. Hypothese 5 wordt op basis hiervan niet bevestigd. Cross-sectioneel hangen twee mediatiestijlen wel direct samen met actief SNS-gebruik: hoe inconsistenter of controlerender de ouders regels stellen, des te actiever adolescenten gebruik maken van SNS.

Wanneer alle voorgaande hypothesen in een gezamenlijk model getoetst worden, blijven alle eerder gevonden resultaten hetzelfde. Hypothese 6 wordt dus niet bevestigd.

Additionele analyse

Er is achteraf besloten om in een additionele analyse nog te kijken of het plaatsen van persoonlijke informatie op SNS de kans om online gepest te worden vergroot, zoals verwacht kan worden op basis van het *victim precipitation model*. In Bijlage 1 is de gebruikte schaal met bijbehorende cronbach's alpha opgenomen. Uit Tabel 8 blijkt cross-sectioneel dat het plaatsen van persoonlijke informatie op SNS door adolescenten samenhangt met een grotere kans om online gepest te worden. Ook de longitudinale resultaten laten zien dat het plaatsen van persoonlijke informatie op SNS (T1) een significante voorspeller is van de kans om een jaar later online gepest te worden.

Tabel 5

Logistische regressieanalyse met actief gebruik van SNS als voorspeller van de kans om online gepest te worden op SNS.

Model	Cross-sectioneel (N=1809)				Longitudinaal (N=312)			
	B	OR	95% BI	Nagelkerke R ²	B	OR	95% BI	Nagelkerke R ²
<i>Stap 1 Controlevariabelen</i>				.02				.22
Geslacht (meisje=ref)	-.44	.64***	.53 - .78					
Laag opleidingsniveau (hoog=ref)	.35	1.43**	1.12 - 1.81		.16	1.17	.33 - 4.10	
Midden opleidingsniveau (hoog=ref)	-.09	.91	.72 - 1.17		.41	1.51	.86 - 2.65	
Online pesten op T1					1.81	6.12***	3.60 - 10.41	
<i>Stap 2 Onafhankelijke variabele</i>				.04				.23
Actief SNS-gebruik	.18	1.20***	1.12 - 1.29		.15	1.16	.97 - 1.38	

Noot. OR= odds ratio, 95% BI = 95% betrouwbaarheidsinterval. **= $p < .01$, ***= $p < .001$.

Tabel 6

Logistische regressieanalyse met actief SNS-gebruik als mediator in de relatie tussen strikte regels en de kans om online gepest te worden

Model	Cross-sectioneel (N=1677)			
	B	OR	95% BI	Nagelkerke R ²
<i>Stap 1 Controlevariabelen</i>				.02
Geslacht (meisje =ref)	-.44	.64***	.53 - .79	
Laag opleidingsniveau (hoog=ref)	.29	1.34*	1.04 - 1.71	
Midden opleidingsniveau (hoog=ref)	-.08	.92	.72 - 1.18	
Online pesten op T1				
<i>Stap 2 Onafhankelijke variabele</i>				.03
Strikte regels van ouders	-.11	.89*	.81 - .99	
<i>Stap 3 Mediatie</i>				.04
Strikte regels van ouders	-.08	.93	.84 - 1.02	
Actief SNS-gebruik	.19	1.20***	1.12 - 1.29	

Noot. 95% BI = 95% betrouwbaarheidsinterval. *= $p < .05$, ***= $p < .001$.

Tabel 7

Lineaire regressieanalyse met de mediatiestijlen als moderator op de relatie tussen strikte regels van ouders en actief gebruik van SNS.

Model	Cross-sectioneel (N=1677)			Longitudinaal (N=312)		
	B	SE	95% BI	B	SE	95% BI
<i>Stap 1 Controlevariabelen</i>						
Geslacht (meisje=ref)	-.25**	.07	-.38 - -.12			
Laag opleidingsniveau (hoog=ref)	.44**	.08	.28 - .59	-.28	.21	-.67 - .15
Midden opleidingsniveau (hoog=ref)	.29**	.08	.13 - .46	-.10	.14	-.39 - .18
Actief SNS-gebruik T1				.29**	.06	.18 - .40
R ²	.02***			.12***		
<i>Stap 2a Onafhankelijke variabele</i>						
Strikte regels van ouders	-.19**	.04	-.26 - -.13	-.12	.08	-.28 - .02
Autonomie-ondersteunend	.04	.03	-.02 - .10	.01	.06	-.09 - .13
ΔR ²	.02***			.01		
<i>Stap 2b Onafhankelijke variabele</i>						
Strikte regels van ouders	-.20**	.03	-.27 - -.14	-.13	.07	-.27 - .01
Controlerend	.14**	.04	.06 - .23	.07	.08	-.09 - .25
ΔR ²	.03***			.01		
<i>Stap 2c Onafhankelijke variabele</i>						
Strikte regels van ouders	-.17**	.03	-.24 - -.10	-.11	.08	-.27 - .03
Inconsistent	.13**	.04	.04 - .22	.03	.09	-.14 - .21
ΔR ²	.03***			.01		
<i>Stap 3a Interactie-effect</i>						
Regels * Autonomie	-.03	.03	-.09 - .04	.04	.08	-.12 - .19
ΔR ²	.00			.00		
<i>Stap 3b Interactie-effect</i>						
Regels * Controlerend	-.04	.04	-.13 - .04	.10	.10	-.11 - .28
ΔR ²	.00			.00		
<i>Stap 3c Interactie-effect</i>						
Regels * Inconsistent	-.04	.04	-.12 - .06	-.19	.12	-.37 - .08
ΔR ²	.00			.00		

Noot. In de tabel worden de resultaten van de bootstrap-methode weergegeven.

95% BI = 95% betrouwbaarheidsinterval. ** = $p < .01$, *** = $p < .001$.

Tabel 8

Logistische regressieanalyse met het plaatsen van persoonlijke informatie op SNS als voorspeller van de kans om online gepest te worden.

Model	Cross-sectioneel (N=1809)				Longitudinaal (N=312)			
	B	OR	95% BI	Nagelkerke R ²	B	OR	95% BI	Nagelkerke R ²
<i>Stap 1 Controlevariabelen</i>				.02				.22
Geslacht (meisje=ref)	-.44	.64***	.53 - .78					
Laag opleidingsniveau (hoog=ref)	.35	1.43**	1.12 - 1.81		.16	1.17	.33 - 4.10	
Midden opleidingsniveau (hoog=ref)	-.09	.91	.72 - 1.17		.41	1.51	.86 - 2.65	
Online pesten op T1					1.81	6.12***	3.60 - 10.41	
<i>Stap 2 Onafhankelijke variabele</i>				.11				.26
Persoonlijke informatie plaatsen	.56	1.75***	1.57 - 1.96		.36	1.43**	1.12 - 1.82	

Noot. OR= odds ratio, 95% BI = 95% betrouwbaarheidsinterval. **= $p < .01$, ***= $p < .001$.

Discussie

Het huidige onderzoek had als doel te onderzoeken of een restrictieve internet-specifieke opvoeding beschermt tegen de kans om online gepest te worden op SNS en of actief SNS-gebruik (het zelf plaatsen van berichten, foto's en/of video's op SNS) door adolescenten hier een mediërende rol in speelt. Zoals verwacht laten de resultaten zien dat hoe meer strikte regels ouders stellen ten aanzien van de frequentie en duur van het internetgebruik, des te kleiner de kans is dat adolescenten online gepest worden. Daarnaast hangen striktere regels samen met minder actief-SNS gebruik door adolescenten, maar dit verband wordt niet gemodereerd door de restrictieve mediatiestijl van ouders. Tevens laten de resultaten zien dat hoe actiever adolescenten zijn op SNS, des te groter de kans is dat zij online gepest worden. De relatie tussen strikte regels van ouders en de kans op online gepest worden lijkt cross-sectioneel volledig gemedieerd te worden door actief SNS-gebruik. Longitudinaal worden deze resultaten echter niet bevestigd, waardoor er geen inzicht verkregen is in de oorzaak-gevolg relatie van de gevonden verbanden. Tot slot is er wel een longitudinaal effect gevonden van het plaatsen van persoonlijke informatie op online gepest worden: hoe meer persoonlijke informatie adolescenten op SNS plaatsen, des te groter de kans dat zij een jaar later online gepest worden.

Strikte regels van ouders en de kans op online gepest worden

In overeenstemming met eerdere onderzoeken (Chang et al., 2015; Navarro et al., 2013) laten de cross-sectionele resultaten zien dat strikte regels van ouders samenhangen met een kleinere kans op online gepest worden. Een mogelijke verklaring hiervoor is te vinden in de *routines activity theory*, die stelt dat ouders die regels stellen gezien kunnen worden als bekwame opvoeders die het risico op slachtofferschap kunnen verkleinen (Mesch, 2009).

Longitudinaal is er geen samenhang gevonden tussen strikte regels van ouders en de kans om een jaar later online gepest te worden. Dit kan mede verklaard worden door het lage percentage adolescenten met een laag opleidingsniveau in de longitudinale steekproef (4.8%). Uit de cross-sectionele studie bleek namelijk dat het opleidingsniveau van de adolescent samenhangt met zowel de ouderlijke regels als de kans om online gepest te worden. Adolescenten met een laag opleidingsniveau hadden minder strenge ouders en een grotere kans om online gepest te worden dan adolescenten met een gemiddeld of hoog opleidingsniveau. Het is mogelijk dat er alleen een effect van strikte regels van ouders op de kans om online gepest te worden gevonden wordt, wanneer de steekproef representatief is voor alle opleidingsniveaus. Daarnaast was de longitudinale steekproef veel kleiner dan de cross-sectionele steekproef en werd er in de longitudinale analyses gecontroleerd voor de afhankelijke variabele op T1. Hierdoor was de kans op het vinden van significante effecten in de longitudinale steekproef kleiner. Toekomstig longitudinaal onderzoek met een grotere

representatieve steekproef dient uit te wijzen of dit daadwerkelijk de reden was voor het uitblijven van significante resultaten.

Strikte regels van ouders en actief SNS-gebruik

Zoals werd verwacht op basis van eerdere onderzoeken (Ramirez et al., 2011; Van Rooij & Van den Eijnden, 2007), laten de cross-sectionele resultaten zien dat striktere regels van ouders samenhangen met minder actief SNS-gebruik door adolescenten. Dit kan verklaard worden doordat adolescenten minder tijd overhouden om berichten, foto's en video's op SNS te plaatsen, wanneer zij door hun ouders beperkt worden in de tijd die ze online mogen zijn. Het is echter van belang om naar de longitudinale resultaten te kijken, voordat er wat over de causale richting van het verband gezegd kan worden. In tegenstelling tot de resultaten van Van Rooij en Van den Eijnden (2007) zijn strikte regels van ouders in de huidige longitudinale studie geen voorspeller van actief SNS-gebruik. De steekproef van Van Rooij & Van den Eijnden was echter vele malen groter (N=4093) dan de huidige longitudinale steekproef (N=312). Uit zowel de correlaties van de huidige cross-sectionele studie als uit de resultaten van Van Rooij en Van den Eijnden bleek dat het gaat om een zwak verband tussen regels van ouders en actief SNS-gebruik. Mogelijk was de huidige longitudinale steekproef te klein om dit zwakke verband te vinden. Vervolgonderzoek met een grotere steekproef kan uitwijzen of actief SNS-gebruik voorspeld wordt door strikte regels van ouders.

Actief SNS-gebruik en de kans op online gepest worden

In overeenstemming met eerdere studies (Dredge et al., 2014; Mesch, 2009; Sengupta & Chaudhuri, 2011) laten de cross-sectionele resultaten zien dat een hoge mate van actief SNS-gebruik samenhangt met een grotere kans op online gepest worden. Dit kan verklaard worden aan de hand van het *victim precipitation model* dat stelt dat het gedrag van een slachtoffer online agressie bij anderen kan uitlokken (Kim & Glomb, 2010). Wanneer adolescenten berichten op SNS plaatsen kunnen deze negatief beoordeeld worden door anderen. Dit kan leiden tot onprettige online reacties (Dredge et al., 2014). Daarnaast krijgen ouders van online pesten, wanneer een adolescent persoonlijke informatie op SNS plaatst, informatie over hun doelwit die ze kunnen gebruiken om te pesten (Hinduja & Patchin, 2010). In de huidige studie is oorspronkelijk alleen de mate van actief SNS-gebruik onderzocht, waarbij niet is gekeken of de adolescent persoonlijke informatie op SNS had geplaatst. Uit de additionele analyse is echter gebleken dat het plaatsen van persoonlijke informatie op SNS samenhangt met een grotere kans om online gepest te worden.

Tegen de verwachting in blijkt uit de longitudinale analyse dat actief SNS-gebruik geen voorspeller is van de kans om een jaar later online gepest te worden, maar het plaatsen van

persoonlijke informatie op SNS wel. Kortom, het gaat niet om de hoeveelheid foto's, video's en berichten die een adolescent op SNS plaatst, maar om de persoonlijke informatie die een adolescent plaatst.

Actief SNS-gebruik als mediator

Zoals werd verwacht op basis van de cross-sectionele studie van Khurana et al. (2015) lijkt de relatie tussen strikte regels van ouders en de kans op online gepest worden cross-sectioneel volledig gemedieerd te worden door actief SNS-gebruik van adolescenten. Het beperken van het internetgebruik door ouders lijkt de kans op online pestervaringen te verkleinen doordat adolescenten minder vaak berichten, foto's en video's op SNS plaatsen. Longitudinaal kon mediatie door actief SNS-gebruik echter niet onderzocht worden omdat niet aan de voorwaarden voldaan was. Wanneer uit toekomstig longitudinaal onderzoek met een representatieve steekproef mocht blijken dat strikte ouderlijke regels wel degelijk samenhangen met de kans om een jaar later online gepest te worden, dient opnieuw onderzocht te worden of actief SNS-gebruik deze relatie medieert.

Restrictieve mediatiestijlen als moderator

Voor zover bekend is dit de eerste studie die onderzocht heeft of de effectiviteit van strikte regels van ouders afhangt van de autonomie ondersteunende-, inconsistente- of controlerende mediatiestijl. In tegenstelling tot wat werd verwacht, laten de resultaten zien dat geen enkele mediatiestijl de relatie tussen strikte regels en actief SNS-gebruik modereert. Het kan zijn dat de effectiviteit van strikte regels van ouders niet afhangt van de manier waarop ouders de regels stellen, maar bijvoorbeeld wel van de kwaliteit van de ouder-kind communicatie over het internetgebruik. Eerdere studies laten namelijk zien dat een goede kwaliteit van de ouder-kind communicatie samenhangt met minder (compulsief) internetgebruik (Liu & Kho, 2007; Van den Eijnden et al., 2010). Vervolgonderzoek dient uit te wijzen of dit daadwerkelijk zo is.

Twee restrictieve mediatiestijlen laten cross-sectioneel echter wel een direct verband met actief SNS-gebruik zien. Hoe meer ouders inconsistent en controlerend zijn tijdens het stellen van regels, des te actiever adolescenten zijn op SNS. Dit kan komen doordat beide mediatiestijlen reactance bij adolescenten kunnen stimuleren, waardoor ze geneigd zijn om tegen de regels in te willen handelen (Valkenburg et al., 2013). Longitudinaal zijn deze directe effecten niet gevonden. Mogelijk komt dit door de beperkte statistische power van de longitudinale steekproef. Ook lieten de cross-sectionele correlaties zien dat het gaat om zwakke verbanden. Toekomstig longitudinaal onderzoek met een grotere steekproef dient uit te wijzen of actief SNS-gebruik voorspeld wordt door de mediatiestijl van ouders.

Limitaties

Sterke punten van de huidige studie zijn het gebruik van zowel een cross-sectioneel als een longitudinaal design en de cross-sectionele steekproefgrootte. De huidige studie kent echter ook een aantal beperkingen. Zo was de longitudinale steekproef waarschijnlijk niet groot genoeg om de zwakke verbanden tussen de onderzoeksvariabelen te vinden. Een tweede beperking is dat de leerlingen genest zijn in scholen, waardoor de aanname van onafhankelijkheid van waarnemingen geschonden is. Met een multi-level analyse kan dit probleem in vervolgonderzoek ondervangen worden. Daarnaast is online gepest worden gemeten met drie items. Eerdere studies hebben vaak meerdere items gebruikt om online gepest worden te meten (Dredge et al., 2014; Mesch, 2009). Mogelijk was er een beter beeld ontstaan over online gepest worden wanneer de schaal uit meerdere items had bestaan. Tevens heeft de huidige studie niet alle mogelijke relevante opvoedingsfactoren gemeten. Eerdere studies lieten bijvoorbeeld een negatief verband zien tussen ouderlijke monitoring van het internetgebruik en de kans op online gepest worden (Khurana et al., 2015; Mesch, 2009). Om een goed beeld te krijgen van hoe ouders kunnen beschermen tegen de kans om online gepest te worden, zou vervolgonderzoek naar meerdere internet-specifieke opvoedingsvormen kunnen kijken.

Conclusie en implicaties

De huidige studie heeft meer inzicht gegeven in de verbanden tussen strikte regels van ouders, restrictieve mediatiestijlen, actief SNS-gebruik en de kans om online gepest te worden. De bevindingen laten zien dat het plaatsen van persoonlijke informatie op SNS de kans om online gepest te worden vergroot. Adolescenten zouden door voorlichting meer bewust gemaakt kunnen worden van de negatieve gevolgen die het plaatsen van persoonlijke informatie op SNS kan hebben. Dit zou ertoe bij kunnen dragen dat zij kritischer worden ten opzichte van de informatie die zij zelf op SNS plaatsen en daarmee kunnen zij mogelijk voorkomen dat zij online gepest worden. Ook ouders kunnen voorgelicht worden over de negatieve gevolgen van het plaatsen van persoonlijke informatie op SNS, omdat ouderlijke regels mogelijk bijdragen aan het voorkomen van het plaatsen van persoonlijke informatie op SNS door adolescenten.

Referenties

- Baron, R. M., & Kenny, D. A. (1986). The moderator-mediator variable distinction in social psychological research: Conceptual, strategic, and statistical considerations. *Journal of Personality and Social Psychology*, *51*, 1173-1182. doi:10.1037/0022-3514.51.6.1173
- Bosler, A. M., Holt, J., & May, D. C. (2012). Predicting online harassment victimization among a juvenile population. *Youth & Society*, *44*(4), 500-523.
doi:10.1177/0044118X11407525
- Chang, F. C., Chiu, C. H., Miao, N. F., Chen, P. H., Lee, C. M., Chiang, J. T., & Pan, Y. C. (2015). The relationship between parental mediation and internet addiction among adolescents, and the association with cyberbullying and depression. *Comprehensive Psychiatry*, *57*, 21-28.
<http://dx.doi.org/10.1016/j.comppsy.2014.11.013v>
- Deci, E. L., & Ryan, R. M. (2000). The “what” and “why” of goal pursuits: Human needs and the self-determination of behavior. *Psychological Inquiry*, *11*, 227–268.
doi:10.1207/S15327965PLI1104_01
- Dehue, F., Bolman, C., & Völlink, T. (2008). Cyberbullying: Youngsters’ experiences and parental perception. *CyberPsychology & Behavior*, *11*(2), 217-223.
doi:10.1089/cpb.2007.0008
- Dempsey, A., Sullkowski, M., Nichols, R., & Storm, E. (2009). Differences between peer victimization in cyber and physical settings and associated psychological adjustment in early adolescence. *Psychology in the Schools*, *46*(10), 962-972.
- Dredge, R., Gleeson, J., & Garcia, X. P. (2014). Presentation on facebook and risk of cyberbullying victimisation. *Computers in Human Behavior*, *40*, 16-22.
- Ellison, N., Steinfield, C., & Lampe, C. (2007). The benefits of facebook ‘friends’: Social capital and college students’ use of online social network sites. *Journal of Computer-Mediated Communication*, *12*(4), 1143-1168. doi:<http://dx.doi.org/10.1111/j.1083-6101.2007.00367>
- Field, A. (2013). *Discovering statistics using SPSS*. London: SAGE publications.
- Hinduja, S., & Patchin, J. (2010). Bullying, cyberbullying and suicide. *Archives of Suicide Research*, *14*, 206-221.
- Khurana, A., Bleakley, A., Jordan, A. B., & Romer, D. (2015). The protective effects of parental monitoring and internet restriction on adolescents’ risk of online harassment. *Journal of Youth and Adolescence*, *44*, 1039-1047.
doi:10.1007/s10964-014-0242-4

- Kim, K., & Glomb, T. (2010). Get smarty pants: Cognitive ability, personality, and victimization. *Journal of Applied Psychology, 95*, 889-901.
doi:<http://dx.doi.org/10.1037/a0019985>.
- Lee, S. J. (2012). Parental restrictive mediation of children's internet use: Effective for what and for whom? *New Media & Society, 1-16*. doi:10.1177/1461444812452412
- Lee, S. J., & Chae, Y. G. (2012). Children's Internet use in a family context: Influence on family relationships and parental mediation. *CyberPsychology & Behavior, 10(5)*, 640-644. doi:10.1089/cpb.2007.9975
- Lindsay, M., & Krysik, J. (2012). Online harassment among college students. *Information, Communication & Society, 15(5)*, 703-719.
doi:<http://dx.doi.org/10.1080/1369118X.2012.674959>
- Liu, C. Y., & Kuo, F. Y. (2007). A study of internet addiction through the lens of the interpersonal theory. *CyberPsychology & Behavior, 10(6)*, 799-804.
- Lwin, M. O., Stanaland, A. J., & Miyazaki, A. D. (2008). Protecting children's privacy online: How parental mediation strategies affect website safeguard effectiveness. *Journal of Retailing, 84(2)*, 205-217. doi:10.1016/j.jretai.2008.04.004
- Mesch, G. S. (2009). Parental mediation, online activities, and cyberbullying. *CyberPsychology & Behavior, 12(4)*, 387-393. doi:10.1089/cpb.2009.0068
- Moore, R., Guntupalli, N. T., & Lee, T. (2010). Parental regulation and online activities: Examining factors that influence a youth's potential to become a victim of online harassment. *International Journal of Cyber Criminology, 4*, 685-698.
- Navarro, R., Sema, C., Martinez, V., & Ruiz-Oliva, R. (2013). The role of internet use and parental mediation on cyberbullying victimization among Spanish children from rural public schools. *European Journal of Psychology of Education, 28(3)*, 725-745. doi:10.1007/s10212-012-0137-2
- Park, S. (2011). *Effects of home environment on internet use and dependence of children and adolescents*. Australia: University of Canberra.
- Park, N., Kee, M., & Valenzuele, S. (2009). Being immersed in social networking environment: Facebook groups, uses and gratification and social outcomes. *CyberPsychology & Behavior, 12(6)*, 729-733.
doi:<http://dx.doi.org/10.1089/cpb.2009.0003>.
- Park, S., Na, E. Y., & Kim, E. M. (2014). The relationship between online activities, netiquette and cyberbullying. *Children and Youth Services, 42*, 74-81.

- Price, M., & Dalgleish, J. (2010). Cyberbullying: Experiences, impacts and coping strategies as described by Australian young people. *Youth Studies Australia*, 29, 51-54.
- Ramirez, E. R., Norman, G. J., Rosenberg, D. E., Kerr, J., Saelens, B. E., Durant, N., & Sallis, J. F. (2011). Adolescent screen time and rules to limit screen time in the home. *Journal of Adolescent Health*, 48(4), 379-385.
doi:10.1016/j.jadohealth.2010.07.013
- Sampasa-Kanyinga, H., & Hamilton, H. A. (2015). Use of social networking sites and risk of cyberbullying victimization: A population-level study of adolescents. *Cyberpsychology, Behavior and Social Networking*. doi:10.1089/cyber.2015.0145
- Sengupta, A., & Chaudhuri, A. (2011). Are social networking sites a source of online harassment for teens? Evidence from survey data. *Children and Youth Services Review*, 33, 284-190. doi:10.1016/j.childyouth.2010.09.011
- Tokunaga, R. S. (2010). Following you home from school: A critical review and synthesis of research on cyberbullying victimization. *Computers in Human Behavior*, 26(3), 277-287. doi:10.1016/j.chb.2009.11.014
- Valkenburg, P. M., Piotrowski, J. T., Hermanns, J., & De Leeuw, R. (2013). Developing and validating the perceived parental media mediation scale: A self-determination perspective. *Human Communication Research*, 39(4), 445-469.
doi:10.1111/hcre.12010
- Van den Bighelaar, S., & Akkersmans, M. (2013). Gebruik en gebruikers van sociale media. *Centraal bureau voor de statistiek*, 1-12. Verkregen van <http://www.cbs.nl/NR/rdonlyres/06A12225-495E-4620-80F6-F2A53E819957/0/20131001b15art.pdf>
- Van den Eijnden, R. J., Spijkerman, R., Vermulst, A. A., Van Rooij, T. J., & Engels, R. C. (2010). Compulsive Internet use among adolescents: Bidirectional parent-child relationships. *Journal of Abnormal Child Psychology*, 38(1), 77-89.
doi:10.1007/s10802-009-9347-8
- Van Rooij, A. J., & Van den Eijnden, R. J. J. M. (2007). *Monitor Internet en Jongeren 2006 en 2007. Ontwikkelingen in internetgebruik en de rol van opvoeding [Internet and Youth 2006 and 2007: Developments in internet use and the role of parenting]*. IVO Reeks No. 45, Rotterdam: IVO.

Bijlage 1 meetinstrumentenOnline gepest worden

Hoe vaak heb je het afgelopen jaar de volgende ervaring gehad op sociale netwerksites?

1. Iemand probeerde je te kwetsen.
2. Iemand maakte je belachelijk.
3. Iemand pestte je

Cronbach's alpha cross-sectionele design = .831

Cronbach's alpha longitudinale design T2 = .828

Actief gebruik SNS

1. Hoe vaak per week zet je zelf een berichtje, foto of filmpje op sociale netwerksites?

Strikte regels van ouders

In hoeverre mag jij op gewone schooldagen de volgende dingen van je ouders (of verzorgers)?

- 1) Mag jij dan zo lang internetten of gamen als jij zelf wilt?
- 2) Mag jij dan langer dan 3 uur internetten of gamen?
- 3) Mag jij internetten of gamen als je je huiswerk nog niet af hebt?
- 4) Mag jij in het uur voordat je gaat slapen nog internetten of gamen?

Cronbach's alpha cross-sectionele design = .776

Cronbach's alpha longitudinale design T1 = .750

Autonomie ondersteunende mediatiestijl

Als je ouders zeggen dat je moet stoppen met internetten of gamen, hoe gaat dat dan precies?

Mijn ouders..

- 1) ..vertellen me dan waarom ze willen dat ik stop.
- 2) ..vertellen me dan waarom ik beter kan stoppen.
- 3) ..leggen dan uit waarom het belangrijk is dat ik stop.

Cronbach's alpha cross-sectionele design = .886

Cronbach's alpha longitudinale design T1 = .883

Controlerende mediatiestijl

Als je ouders zeggen dat je moet stoppen met internetten of gamen, hoe gaat dat dan precies?

Mijn ouders..

- 1) ..dreigen dan met straf als ik toch blijf internetten of gamen.
- 2) ..worden kwaad als ik dan toch blijf internetten of gamen.
- 3) ..geven me op mijn donder als ik toch blijf internetten of gamen.

Cronbach's alpha cross-sectioneel design = .809

Chronbach's alpha longitudinal design T1 = .715

Inconsistente mediatiestijl

Als je ouders zeggen dat je moet stoppen met internetten of gamen, hoe gaat dat dan precies?

Mijn ouders..

- 1) ..zeggen dan dat ik moet stoppen, maar meestal kan ik dan toch gewoon doorgaan.
- 2) ..zeggen dan dat ik moet stoppen maar kijken niet of ik ook echt stop.
- 3) ..zeggen dan dat ik moet stoppen, maar laten me vervolgens weer mijn gang gaan.

Cronbach's alpha cross-sectioneel design = .778

Cronbach's alpha longitudinaal design T1 = .795

Aditionele analyse:

Het plaatsen van persoonlijke informatie op SNS

Hoe vaak zet je de volgende soorten berichtjes/foto's of filmpjes op je sociale netwerk site(s)?

1. Een berichtje over wat je denkt
2. Een berichtje over wat je voelt
3. Een berichtje, foto of filmpje over een belangrijke ervaring of gebeurtenis in je leven
4. Een berichtje, foto of filmpje over of met jouw vrienden of familie
5. Een berichtje of filmpje van jezelf met een 'sexy' uiterlijk
6. Een berichtje, foto of filmpje over of met jouw (eventuele) verkering
7. Een foto of filmpje van jezelf waarop je alcohol drinkt of rookt

De antwoorden zijn gemeten op een 7-puntsschaal variërend van 1=nooit tot 7= vaker dan 40 keer per jaar.

Cronbach's alpha cross-sectionieel design= .804

Cronbach's alpha longitudinal design= .797